

С времена на време српску јавност потресају расколи и изненадни одласци високих функционера из снажне опозиционе у неку владајућу или новоосновану странку. Жучно се расправља коме припада посланички мандат, самом посланику или странци. Партијско питање опседа читаву земљу и својом хуком и разорношћу омета нормалан живот, прикрива узроке и последице непрекидног преобликовања вишестраначког партијског поретка. Српски парламентаризам мртав је пошто земља живи у својеврсној јавној историји и тајној садашњости. Шта год чинили расколници или правоверници њихове међусобне увреде и јавна галама израз су локалних обичаја или намере да се убије сваки плодан разговор о значајним друштвеним питањима и тако земља бесконачно одржи у стању парализе и немоћи.

У чудној и надреалној симбиози победника и поражених рађа се посебна фела партијских људи који цело друштво, противно здравом разуму, претварају у сопствени улог. Они су на највишим положајима парламентарних странака које су у протекле две деценије прошле многе кризе и борбе да би после Октобарске револуције 2000. године загазиле у учвршћивање великог партијског холдинга који је у парламентарном животу исто што је Делта холдинг у транзиционој привреди. Посткомунистичка борба за демократију марта 1991. и октобра 2000, данас све више личи на смену привилеговане јуловске касте и преотимање плена. Али оно што нису видели, или нису хтели, менаџери новоформираног партијског холдинга, јесте да су обе стране, комунистичка и демократска, биле на дистанци од народа, незаинтересоване за његову судбину и изградњу државе у којој уређено друштво угодно плута. Упетљавши се у позајмице моћи, виђени партијци загубили су се у лавиринтима власти и страначких комбинација. Као и слабуњави мали акционари српске транзције, од већинског постали су мањински власници, потиснути од анонимних оф-шор компанија специјализованих за преузимања у транзиционим земљама.

Оба холдинга, партијски и трговинско-шпекулантски, у замаху су и шире своје европске послове и мрежу филијала. Српско партијско тржиште ушло је у фазу `прегревања` и питање је дана када ће шпекулативни балон пући. У овом часу чланице холдинга чврсто верују да је граница њиховог раста небо и не размишљају о томе шта ће бити сутра. Страначки холдинг из дана у дан јача и како бива у Србији мора се испоштовати златно правило мешетара друштва: ништа велико и ништа трајно. Таман када достигне зенит Делта холдинг, заступник великих мултинационалних компанија у Србији, након јавне понуде акција (ИПО), биће котиран на Лондонској берзи и прећи ће из руку мало познатих акционара у руке искусних власника мултинационалне компаније и започети нови живот. Оно што је берза за Делта холдинг то је Народна скупштина за чланице партијског холдинга – прес биро и бизнис центар. Сав промет страначких идеја, гласача и транзиционих послова, према већ устаљеним правилима, уз помпу или дреку, постају видљиви управо на Берзи и у Скупштини. Између транзиционе берзе и парламента протежу се танке и скоро невидљиве нити које учеснике везују у клупко солидарних на заједничком подухвату.

Чланице партијског холдинга не нуде решење српског националног питања у условима геополитичког преокрета у Евроазији. Насупрот њихових најави показало се да је једноставна формула: вишестраначје-демократија-приватизација-напредак сасвим

неделатна као што раније беху: плурализам самоуправних интереса, криза раста, јединство у разликама, еуфорично прихватане уз разуздано козарачко коло. Саборност, богољубље и човекољубље, које често помиње Црква, заједно са димом тамјана гуше напредне људе из партијског холдинга, који све чешће експериментишу не би ли створили демократско друштво без цркве, парламента, војске и банака, српски облик Deus ex machina. После успоставе демократије, јединог циља странака, друштво се распало те је изашло да демократија води пропасти Срба. Ова необична појава није независна од борбе за свргавање владара који није био сметња постојању партија колико терет народу и препрека Западу. У лудим годинама зачињања холдинга, у главама српских интелектуалаца и првака, уврежило се мишљење да један народ може добити демократију на поклон. Комунистичким ропством изморени, вођи српских странака ослобођење нису схватили као чин појединца или народа већ као поклон из европских предприступних фондова. И тако је на крилима крстарећих ракета стигла нова колонијална номенклатура незадовољна свешћу и огорчена стремљењима свога народа, спремна да мења све осим својих хладноратовских назора.

Дистрибутери моћи и народне воље

Али у ваздуху лебди питање: да ли је нека земља у источној Европи прошла кроз овако драматичну корупцију страначког и парламентарног система после успостављања тзв. демократске владе? Чини се да на европском истоку није било оштрог прекрајања партија које су се формирале на супстрату малограђанског антикомунизма и спољнополитичког макијавелизма. Источноевропска друштва била су решена да раскрсте са мрачном прошлошћу што је олакшала укоренења русофобија. Међутим, у русофилијом жигосаној Србији, прво је конструисан биполаран партијски систем а потом чврст холдинг разноврсних странака специјализован за прекрајања изборне воље народа. Он је био неопходан пошто ни различита гласила, ни поруке просвештеника напретка нису успеле да умире безобзирне српске масе неспремне да лако прихвате укидање сопствених и тековина предака. Ради предострожности ваљало је непоузданим одузети утицај, те је врхушка партијског холдинга одлучила да диверсификује изборни портфолио и до краја одвоји управљачку од бирачке функције. Поузданим техникама електоријалног инжењерства друштво је уподобљено геополитичким комбинацијама и развојној политици српских холдинга окренутих Бриселу и Вашингтону. Све исхитрене промене у бирачком телу одмах су неутралисале одговарајућом реорганизацијом партијске мреже холдинга.

Незадовољни досадашњим учинком друштвених реформи, истакнути интелектуалци и јавне личности, трагају за правом опозицијом. Ако се не придруже некој од владајућих странака осуђени су на нова разочарења пошто се њихови страначки фаворити распадају чим у бирачком телу премаше критични ниво. Вера у чаробну моћ реформе опозиције после овог или оног раскола само је део српске политичке наивности. Наиме, претпоставља се да су српске странке, као у уџбеницима из социологије, израз народне воље и да кроз парламентарну борбу могу, пре или касније, увести друштво у прави парламентаризам. То би значило да маргиналицима и траблмејкерима, како су класификовани Срби, обogaћени осиромашеним уранијумом, доносиоци демократије дозвољавају иницијативу за уређење парламентарне државе и поносно истицање права

народне воље. Али они то не чине, што потврђује све већи број цепача странака, мањак страних научника и привредника на привременом раду у Србији и обиље сарадника невладиних организација. Демократе и разочаране демократе не могу без освртања према Пентагону, тапкања Брисела или чежњивих погледа Руса и отуда ретко предлажу обрачун са незнањем, провинцијалним партијашењем, партизанштином, ниским страстима корупционаша, нити препород друштва. Радије нуде чаробну формулу будућности која тек што није. У еуфорији разградње комунизма истицали су демократију а не слободу као циљ друштва, те је реалполитички устројен демократски свет српско партијско питање лагано претворио у спољнополитичко. Празноглаво одвајање развоја српског парламентаризма од европске славенофобије води Србију у пропаст а наметнуте управљаче у још лагоднији положај. И поред свега, у Србији се упорно трага за неком новом патриотском опозицијом које, вероватно, скоро неће бити пошто има довољно странака чијим припајањем, спајањем или поделом се, насупрот замисли биначког тела, може одржавати привид парламентарног живота и свеколиког напретка.